

5. Перевознюк О. «squeeze-out» та «sell-out»: в чому суть? // Асоціація адвокатів України.
URL: http://protokol.com.ua/ru/squeeze_out_ta_sell_out_v_chomu_sut/?utm_source=newsletter&utm_medium=email (дата звернення: 14.03.2018).

6. Germany. Squeeze-out Guide / IBA Corporate and M&A Law Committee ; Simon S. 2010.
URL: <https://www.ibanet.org/Document/Default.aspx?DocumentUid=FFD62DFD-8004-4D14-8BF2-06DFA126893A> (дата звернення: 14.03.2018).

Одержано 22.03.2018

УДК 347.1

Роман Богданович Шишка,

*професор кафедри інтелектуальної власності
та права інституту інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор*

ВИЗНАЧНА ПОСТАТЬ У СТАНОВЛЕННІ МІЛІЦЕЙСЬКОЇ ЦИВІЛІСТИЧНОЇ НАУКОВОЇ ШКОЛИ В ХАРКОВІ

В ювілейну XX-ту науково-практичну конференцію, що присвячена пам'яті видатного вченого, людини великої душі та букви, професійності, скромності та чуйності, доктора юридичних наук, професора Олександра Анатолійовича Пушкіна насамперед хотілось би висловити вдячність цій визначній людині. Ще студентом я нишком відвідував його лекції, потім прийшов асистентом кафедри цивільного права Харківського юридичного інституту, якою він завідував на той час. Навіть першим, хто відвідав мене як молодого викладача на першому в моєму житті практичному занятті в 22 групі 16 вересня 1980 р., був саме Олександр Анатолійович. Призначення наукового керівника та вибір моєї наукової спеціалізації відбулися з його легкої руки. Завдяки йому наукова доля звела мене з моїм науковим батьком Чінгісханом Нуфатовичем Азімовим, який зробив мене того, яким я є досі.

З моїм переходом на роботу в ХВК МВС СРСР, де цивілістиці майже не приділялось уваги, на певний час контакти з ним призупинились. Проте ми не забували запрошувати визнаного фахівця на започатковані тоді наукові заходи. Після звільнення його в розквіті сил з інституту він вкладав багато зусиль у вірних йому учнів. На той час започатковувались цивілістичні студії Віктора Івановича Жукова, в яких нерідко приймав участь і Олександр Анатолійович Пушкін.

Коли вчений повернувся в Харків з Москви, постало питання про використання його потенціалу. Як виконуючий на той час обов'язки завідувача кафедри я мав турбуватися про розвиток її потенціалу та майбутнє. Саме тоді ініційовано його запрошення у молодий міліцейський ВНЗ: спочатку на обласну конференцію з проблем охорони та захисту прав власності, в її рамках відбулись зустрічі із ректором Л. І. Волощуком, а потім з виконуючим обов'язки ректора О. М. Бандуркою. Цю ініціативу підтримали запрошені раніше колеги з вул. Пушкінської, 77: П. І. Орлов та О. Н. Ярмиш.

В результаті ВДБУЛОСЯ: О. А. Пушкін був прийнятий на роботу в стіни цього університету, тоді спецфакультету МВС СРСР. Це прийшлося на складний період в житті науковця, переоцінки цінностей, пройденого життєвого шляху, на якому його підтримували не всі його учні. Проте час – великий суддя та філософ, все розставив на свої місця.

При запрошенні вченого на роботу розрахунок був на створення цивілістичної самодостатньої школи в його стінах, який в подальшому повністю виправдався не тільки в кількісних показниках, а, насамперед, в якісних: значна частина робіт, які були виконані при житті метра цивілістики та після на цивілістичних кафедрах стосувалися новітніх напрямів розвитку науки цивільного права та цивільного процесу. Окрім того, передбачалось і становлення інших напрямів приватноправової науки, зокрема трудового права, підприємницького права та підвищення наукового потенціалу навчального закладу, в тому числі, на основі його великого та беззаперечного авторитету.

Згодом такі напрями посилювались з включенням О. А. Пушкіна в комісію по розробці проекту ЦК України, де він визнано став науковим координатором проекту. Відповідно до роботи над ним та паралельно над підготовкою Юридичної енциклопедії України залучались науковці його кафедри, що сприяло їх становленню та розширенню наукової ерудиції та ореалу. При тому вчитель активно ділився науковими ідеями, виправляв чи формував науковий світогляд, вводив в світ її величності цивілістичної науки, привчив до всебічного розгляду проблем на засіданнях кафедри, які рідко коли були швидкоплинними.

Кафедра заявила про себе як самодостатній науковий осередок: відкриттям аспірантури по спеціальності 12.00.03, яка надала поштовх для посилення підготовки власних науково-педагогічних працівників і надала шанс творчій молоді, згодом підручником, захистами кваліфікаційних робіт А. А. Чоботом потім І. І. Власом, створенням спеціалізованої вченої ради, яка надала підтримку київським колегам та новоствореним міліцейським науковим закладам. Окремо слід згадати про таких знаних в Україні учнів О. А. Пушкіна як С. О. Сліпченко та Ю. І. Чалий, які започаткували власні школи.

До керівництва підготовкою дисертацій О. А. Пушкін залучив і мене: спочатку для керівництва роботами І. В. Бандурки, потім Л. В. Красицької, а згодом й інших учнів. За роки діяльності започаткованої кафедри було захищено більше 180 кандидатських дисертацій. Серед вихованців кафедри появились яскраві особистості, які нині позитивно впливають на розвиток цивілістичної науки, започаткували власні наукові школи.

Принаймні започатковані напрями, спочатку неоднозначно, а потім всерйоз сприйняті цивілістичною громадськістю, почали роїтися і вихована ціла плеяда докторів наук (8 тільки за напрямом 12.00.03), «маторих» доцентів, визнаних фахівців за своїми напрямками. Поступово склались відносини співпраці з колишньою кафедрою, науковці якої увійшли в склад створеної спеціалізованої вченої ради, і досі підтримують започатковане.

На превеликий жаль, за різними причинами не всі вони продовжили свою діяльність в стінах університету, а прикрасили науково-педагогічні колективи інших ВНЗ, відбулись як керівники та успішні діячі. Для них об'єднавча Пушкініана надає можливість спілкуватися, згадувати метра, обговорювати актуальні проблеми науки цивільного права та процесу, обмінюватися науковими ідеями, здобутками та тривогами. Тож не дарма, цей науковий форум впевнено посів визнане місце серед зібрань цивілістів, зберіг свою родзинку – ні разу не зірвано випуск його матеріалів, а останнім часом їх презентація при його проведенні.

Традиційно серед тем розроблюваних кафедри домінували проблеми загальної частини, зокрема правового становища юридичних осіб, охорони права власності та права інтелектуальної власності. Вони були йому ближче. Проте згодом стали появлятися дослідження особистих немайнових прав, феномену окремих типів та видів договорів, в тому числі, на стикі з модних на той час підприємницького, спадкового, сімейного та житлового прав. Завдяки тому склався потужний науковий колектив, який досяг вагомих здобутків.

Проте неблаганний час та хвороби внесли свої корективи: пішов у вічність вчитель, окремі його учні, змінився статус членів кафедри. Незмінними залишились її традиції, прагнення до вдосконалення та розвитку. До честі нинішнього покоління започатковані при становленні кафедри традиції підтримуються та примножуються нинішнім поколінням. Тож допоки учні пам'ятають вчителя, мають змогу віддати належне його постаті, доти не переривається наступництво науки, її поступ, значущість для правозастосовної та судової практики. Саме тим ми завдячуємо Олександру Анатолійовичу Пушкіну.

Одержано 24.03.2018

УДК 342.95

Ольга Петрівна Гетманець,

завідувач кафедри правового забезпечення

господарської діяльності факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4826-5799>

ПРИНЦИП ПРАВОВЛАДДЯ У БЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ

В сучасних умовах розвитку ринкових умов господарювання в Україні важливого значення набувають правові засади формування бюджетних відносин, як чиннику державного забезпечення соціальних і економічних показників якості життя населення країни. Бюджетний кодекс України (далі – БКУ) встановлює основи правового регулювання процесів формування, розподілу, використання та контролю бюджетів, що складають бюджетну систему України. До принципів бюджетної системи України, що встановлюються ст. 7 БКУ, належать наступні: єдності бюджетної системи, самостійності, повноти, ефективності та результативності, субсидіарності, справедливості і неупередженості, публічності і прозорості [1]. Враховуючи, що бюджетна діяльність є важливим напрямом фінансової діяльності державних і місцевих органів влади, а також засобом їх утримання, постає питання про її правові засади і відповідність нормам чинного законодавства.

У прагненні української держави до європейських стандартів життя важливо дотримуватися принципу, який у чинних документах країн Євросоюзу встановлений, як принцип правовладдя, що забезпечує демократизм, підзвітність тих, кого наділено публічною владою і захищеність людських права у суспільстві, зокрема у сфері бюджетних відносин. Проте на сей час вказані принципи побудови бюджетної системи встановлюють переважно економічну складову бюджетної діяльності, не враховуючи її правового значення.

У збірнику «Мірило правовладдя», підготовленого Венеційською комісією Ради Європи визначено, що національна природа Європейського союзу спонукала його випрацювати концепцію Rule of Law (правовладдя), як загальний принцип права, застосований до її власної юридичної системи. Практика Суду справедливості Європейського союзу свідчить, що правовладдя охоплює: (ієрархічну) вищість приписів права; інституційні противаги; судовий нагляд; (процесові) засадничі права включно з правом на судові засоби захисту, а також принципи рівності та співвимірності (пропорційності) [2, с. 14]. Враховуючи